

यं ब्राह्मणं स्वाहा वनीयार्थे दत्तं दास्यमानं श्रातृप्रेततत्सर्वं गेयं
गदाधरो भोक्ता श्रुतं च वंस्त्रभोक्ता च वंस्त्रवंस्त्रकल्पिततया त्रि
मन्त्रं श्रुतं यवदृष्टये यं। श्रुतं तत्पितामहप्रपितामहभ्यः
नाम गोत्रेभ्यः वसुरुद्रादित्यस्वरूपेभ्यः। इदमिदमन्त्रं सोयं कर
मन्त्ररूपेण स्वधाकृत्यं नमः। तत्सत्तु गाययां विष्णुपादादि स
पादेषु दत्तं मस्तु॥ भवं तो ब्रुवं त्पु ग या ग दा ध रः प्री तो भ व त्तु
ह पित रो ये च ने ह यां श्र वि द्म यां उ च न प्र वि द्म त्वं वेत्थ य वि दि
जा त वे दः स्व धा मि र्यं सं सु कृ तं जु ष स्व॥ दे व ता भ्य पि तृ भ्य श्र म हा
यो णि भ्य ए व च। नमः स्वा हा ये स्व धा ये नि त्य मे व न मो नमः। स प्त

व्याधादशारत्तेमृगाः काली जनेगिरौ । चक्रवाकाः सरोद्दीये हंसा
सिरसिमानसे । तेपि जाना कुरुक्षेत्रे ब्राह्मणा वेदपारगाः प्रस्थिता
दीर्घमध्या नं पूयंते भ्यो प्रसीदन्तु । अमूर्त्तीनां च मूर्त्तीनां पितृ
दिसिते जसां । नमः स्यामि सदा तेषां ध्यायिनां योगचक्रुषां ।
अचतुर्भिश्च द्वाभ्यां पंचभिरेव च । रुयते च पुन द्वाभ्यां सम
प्रसीदन्तु । ॐ वृं ह्यार्यतां ब्रह्म हविः ब्राह्म ह्यो ब्रह्म ता हतिं ब्रह्मो वा
नगं तव्यं ब्रह्म कर्म समाचरेत् । हरिर्दाता हरिर्भोक्ता हरिरेव
प्रजापतिः । हरिर्विपुशरीरस्तु भुंक्ते भोजते हरिः । चतुर्भिश्च
तु । ॐ तत्सत् ब्रह्मार्पणमस्तु ॥ एको विष्णु मरुदुतं तत्तथ कर्म

वोपतिष्ठतां॥ अमुकेत्यादि। यिंटास नंतुपतिष्ठतां॥ अमुकेत्या
दि। प्रेतस्य प्रेतत्वविमुक्त्योत्तमलोकप्राप्त्यर्थं अयं पिंडं तवोपतिष्ठ
तांति लोदकं च॥ मंगाराजतुलशीदलं च दत्वा॥ अनादिनिधनेत्यादि
यिंडप्रवाहांतं कृत्वा स्नायात्। अथ विषमश्राद्धं। अद्येत्यादि। प्रथमं दिनेऽ
विषमं^{श्रा} मंडं करिष्ये। अमुकेत्यादि। प्रेतविषमश्राद्धे अयं चांता उपतिष्ठ
तां। अमुकेत्यादि॥ प्रेतस्य^त अयं उपतिष्ठतां। पात्रमेकमासाद्या अमुके
प्रेतस्य तदयं उपतिष्ठतां। अमुके^{के}त्यादि। प्रेतस्य तयिंटास नंतुपतिष्ठतां॥
विषमश्राद्धे॥ इति सर्वत्र॥ अमुकेत्यादि। विषमश्राद्धे अयं सक्तुयिंडं उप
तिष्ठतां॥ ति लोदकं मंगाराजं च पूर्ववत्॥ तूष्णीमेकं विकरं दद्यात्॥

अनादिनिधनेत्यादिस्नानांतं कुर्यात्। अथ नग्नप्रक्षालनश्राद्धं॥
अथ च मय्यागानायम्य देशकालौ स्मृत्वा अमुकेत्यादिप्रेतत्वनिवृत्ति
कामः प्रथमदिनविहितनग्नप्रक्षालनश्राद्धं करिष्ये॥ क्षाणं पाद्यं आ
सनं अर्घ्यं पिंडासनं पूर्ववद्वत्वा अक्षदत्तानि। अग्नौ येताय स्वाहेति
एकाहुतिं दद्यात्॥ कदाचित् नैव॥ अमुकेत्यादिप्रेताय प्रेतत्वनिवृत्त
येन ग्न्यक्षदत्तनश्राद्धे पिंडं उवतिष्ठतां॥ तिलोदकं भृंगराजं च। अ
नादिनिधनेत्यादि। पिंडं प्रवाहंतं स्नायात्। अथ वा धेयश्राद्धं। अ
मुकेत्यादिप्रेतस्य मनुष्यलोकात्प्रेतलोकगमनार्थं वा धेयश्रा
द्धं करिष्ये॥ क्षाणं पाद्यं आसनं अर्घ्यं पिंडासनं। अक्षदत्तं च अ

सोमदेवत्योगोसवोदेवनिर्मितः। पुनर्वद्विः पुनः स्वधयापित
लोका नृपायाहिनः स्वधानमः। तिलं। अर्घ्यपात्रेषु इमानि
पुष्पानि। अर्घ्यपात्राणि संयं नानि सुसंयं नानि स्वाहा अर्घ्य
अस्तु स्वधा। पितृपितामहप्रपितामहादीनां श्रावहयिष्ये
श्रावहया उशंतस्वाहा वामहे उशंतः समिधीमहि। उशंतु शं
त श्रावहयितृहे विषेयत्तवे। श्रायंतु नः पितरः सोम्या सो अ
ग्निष्वात्ता पथि मिदेव यानैः। अस्मिन्यस्ते स्वधयामधिब्रुवंतु ते
वंत्वस्मान्। पितृपितामहप्रपितामहादीनां अर्घ्यपात्राणि संय
नानि सुसंयं नानि स्वाहा अर्घ्यः अस्तु स्वधाः। हस्ताभ्यां स्प

सेतुं त्रयि तृपि पितृतामहप्रपितामहादीनां यथा गोत्रश
 र्माणां वसुरुद्रादित्यस्वरूपाणां नृर्नृवः स्वः इदं वोच्यं य
 त्प्रपितामहः स ह सायुज्यं गच्छ। येन पात्रस्थं जलं च पवित्रं च पि
 तृपितामहप्रपितामहादीनां यात्रे किंचिद्विदेयः॥ मंत्रा २६
 स्तु॥ ये स मानाः समनसः पितरो यमराज्ये। ते षां लोकः स्वधा
 नमो यतो यतेषु कल्पतां। ये स मानाः समनसो जीवा जीवेषु
 मामकाः॥ ते षां श्रीर्मयि कल्पतामस्मि लोकेश तं समाः॥ संगच्छ
 ध्वं संवदध्वं संवोमनां सिजानतां॥ देवाभागं यथापूर्वे संजाना

ताउ पासते। समानो मंत्रः समितिः समाना समाने मनः सह
चित्तमेवा। समानं मंत्रमिति मंत्रयंवः समानेन वो हविषा जु
होमि। समानी वश्या कृतिः समानो हृदयानि वा। समानमसू
वो ममो यथावः सुसहासति॥ मधुवाता ऋताय ते मधुक्ष
रं तिसिंधवः माध्वीर्नः संत्वोषधीः। मधुनक्तमुतोष सोमधुम
न्यायि वंदजः। मधुघोरस्तुनः पिता। मधुमान्वो वनस्पति
र्मधुमांश्चस्तुसूर्यः। माध्वीर्गोवो मवंतुनः॥ अमुकेत्यादि०
प्रेत इदं अर्घ्यं उपतिष्ठतां एवं चंदनाक्षतपुष्पं सर्वं निवेदये
त्। अमुके०॥ अत्र पितृपितामहपुपितामहादीनां यथा गोत्र

शर्मतां वसुरुद्रादित्यस्वरूपातां भूर्भुवः स्वः इदं वो अर्घ्यं अस्तु
 र्घ्यं एवंत्रिः । ॐ यादिव्याऽपः पयसा संवभुवुर्या अंत रिक्षा तु त
 पार्थिवी र्याः । हिरण्यवर्णा यज्ञि या स्तान् व्यापः शं स्योना भवंतु ।
 अत्र पितृभ्यः स्वा नमसि ॥ अर्चतया च तपि यमे धा सो अर्च
 त । अर्चत पुत्रका उत्तयुरं न धृष्टु चेत ॥ गंद द्दारां दत्ता स
 नापितृ गताः । अयं वो गंधः सुगंधः । आयने ते परायतो दू
 र्वा सो हंत पुष्पिणीः । रुद्राश्च पुडुरीकानि समुद्रस्य गृहा इमे ॥
 दत्ता सनादि यथा मा गशः इमानि पुष्पाणि । सुपुष्पाणि ॥ धू
 रसि ॥ प्रवक्षं वो धूपः सुधूपः । उदिव्यस्व जातः । धिनाम हे त्यादि अ
 पितृ ।

यं ज्योतिः। सुज्योतिः। धारणा र्थे यत्तौ यवी तं अनुलेपनार्थं गोपी
चंदनमनसोद्विष्टं किञ्चित् तूहिराण्यं स्वाद्यादनां चायुवा सुवासारि
त्यादि। इमे कुशावः आद्यादना र्थे इमं वस्त्रं। पितृपितामहप्रपिता
महेभ्यः यत्तानि अत्र गंधपुष्पधूपदीपश्चर्चनाद्यादनां ताव्याल
र्घ्याः शोषोपचाराः सर्वे संपूर्णमवन्तु। अर्चनविधेस्वर्चितमस्तु
न्यूनातिरिक्तं सर्वविधिवदस्तु। यस्य स्मृत्या चेत्यादि। युष्मदनु
त्तया विष्णो अर्चनं करिष्ये॥ शंखचक्रगदाधराय श्रीमहाविष्णु
वे अर्घ्यं गंधं आसनं। पुष्पं धूपं दीपं वस्त्रं इति॥ युष्मदनुत्तया
यात्रासादनं करिष्ये। कुरुष्व॥ चतुरस्रमंडलं कुर्यात्॥ यात्रासाद

नं। अर्धे निवेद्य सकं मंडलं भस्मना कुर्यात्॥ देवस्थाने सवेना। यवशं
गम्य मंद तापिशान्च मिंद्र संवत्ता। सर्वैरक्षो निहयारधा तो अ
ग्रेत वरधा तो नीरारधा ताः सुमखः प्रीताः। प्रतिष्फुरा विरुजवि
दं हो जहिरक्षो परि विद्या वसानं। यथा च क्रधरो विक्रुः स्त्रै लोकां प
रिरक्षति। एवं मंडलं भस्म तं सर्वभूतानिरक्षति। सर्वेषां पाप
दृष्टीनां च भुर्वध्नाति केशवः। भस्मना मंडलं कुर्यात्पंक्तिदोषो न
विद्यते। करशुद्धिः। मधुवाता ऋताय ते त्पादि०। मधुमधुम
धुमवदन्तु स्याता वग्नौ करणं करिष्ये॥ अमुके०। ये ता य स्वाहा
ब्राह्मण हस्ते दर्भत्रयं दद्यात्॥ अग्निघार्य दर्भे ता चतुर्धा विभ

अथ कंभा गंगी त्वा। अथ सव्येना। सोमाय पितृभते स्वधानमः
अर्धे अत्र। अभिचार्यः। यमायांगिरसे पितृभते स्वधानमाय पूर्वव
तु अग्रये कव्यवाहनाय स्वधानमः। इदमग्रे कव्यवाहनाय। स्व
धानमः। इदं सोमाय पितृभते स्वधानमः। यमायांगिरसे पितृभ
ते स्वधानमः। इदं नममा उदको स्पर्शनां। श्रौचमे स्वरश्चमे यस्तो
पचने नमश्च। यत्ते न्यूनं तस्मै ते उपयत्ते नमः। स्वस्ति श्रद्धां मेधां
यशः प्रतां विद्यां बुद्धिं श्रियं वलं॥ आयुष्यं ते जं अरो ग्यदेहि मे हव्यवा
हनः। श्रीदेहि मे हव्यवाहनो नमो नमः। सव्येना। देवयात्रे ह्यते प्रक्षि
पेत्। मूर्ध्ना नंदिवो अरतिं पृथिव्या वै शानरमता यजातमग्निं। कविं

सम्राजमतिथिं जना नामासनापात्रं जनयंत देवाः॥ अथ सव्येन
ग्रामासु यक्कमैरयमासूयं रोहयो दिवि। घर्मन सामंतपतासु
वक्तिभिर्जुष्टं गिर्वत्तासेव हत्ता। सोमो धेनुं सोमो अर्वतमाशु सो
मो वीरं कमलं ददाति। सादन्यं समेयं पितृश्रवतां यो ददाति तस्मै
रथो द्यानि पितृसूक्तानि श्रावयेत्। आश्रावयात्तु पृथुये सुदुधां
धेनुमेतां। तथा। सह वै देवानां च सुराणां च। परि वेषां कुर्यात्
अनुक्रमः। अन्नं च पाय संभक्ष्यं शको दधि दत्तं तथा। सूयमं
तेषु दातव्यं पितृणां तृप्तिहेतवे। परि वेषणां नंतरं। गायत्र्या देव
पात्रे सव्येन प्रोक्ष्य। सव्येन। देवः स्थाने। पृथिवी ते पात्रं द्यौरपि

धानं ब्रह्मणस्त्वा मुखे जुहोमि ब्राह्मणानां चाप्राणान्या न यो जु
होम्यथ नमसि मे षां धो यान्मुत्रा मुष्मिन् लोका इदं विष्णु
विचक्रमे त्रे धानि दधे पदं। समूढमस्य पांसुरे। श्री विष्णोः हव्यं
रथो स्वा। कालकाम संस्तका विश्वे देवाः इदमन्नं हव्यं ब्राह्मणस्त्वा
हवनीयार्थे दत्तं दास्यमानं च न्यात्तपयेत्तत्सर्वं गयो यं भूः ग
दा धरो भोक्ता न्य हं च व्रं ष्म भोक्ता च व्रं ष्म व्रं ष्म रूपी कल्पित य
तत्प्रात्रस्थितमन्नं न्यथ प्यवदृष्टा येयं कालकाम संस्तकेभ्यो
विश्वेभ्यो देवेभ्य इदमन्नं सोपस्करं न्य मृत रूपेण स्वाहा। न्या
मप धो हव्यं नमः॥ विष्णु पादे दत्तमस्तु॥ श्री गाय गदा धरः

प्रीतो भवतु। जलं क्षियेत्। ये देवा सोऽदिव्ये कादशस्य पृथिव्या
मध्ये कादशस्य सुषोमहिर्नैकादशस्य ते देवा सो यतमि
मं जुषध्वं। विश्वे देवास्तुष्टावरदाम वंस्तु नमो देवेभ्यः प्रियतां॥
सर्वे न गायत्र्या प्रोक्ष्याः प्रपसव्यं। प्रेतपात्रे पृथिवी ते पात्रः
मित्यादि॥ अमुकेऽप्रेताय इदमन्नं उपतिष्ठतां। इति प्रेतस्था
ने संकल्पः। पृथिवी ते पात्रमित्यादि। इदं विष्णुः। श्रीविष्णो हव्यं र
क्षस्व॥ अस्मत्पितृपितामहप्रपितामहादीनां यथानाम
गोत्राणां वसुरुद्रादित्यस्वरूपाणां। अस्मत्पितृपितामह
प्रपितामहादयो देवाः देवताः इदमिदमन्नं सपरिष्कारं क
रुः। अस्मत्पितृपितामहप्रपितामहसपिंडीकरता आहुतद्वः कथं परिकरं च॥२॥

उलं प्रोक्ताः श्रायं तु पितरो मनोजवसः सकृदाष्टिं वलिरुणां मृदुस्यो
दपितृभ्यस्त्वामराभ्यहं। अस्मीन्सीदं तु मे पितरः सौम्याः पितामहाः प्र
पितामहाः। श्रानुमौ सह। इति मंडुले दणाग्रान् कुरानास्तीर्या कुराम
ध्ये मार्जयंतां। पितरो मार्जयंतां मपि पितामहो मार्जयंतां तत्प्रपिता
मह्यः ^{मार्जयंतां} इति तिलोदकं दद्यात्। एवं सर्वत्र मार्जयंतां। कुरातिलजलस्य
हितं पिंडुं गृहीत्वा एतत्ते पितृभ्यः मुकगोत्रा मुकशर्मणो वसुरुपाय
ये च त्वामत्तामनु। श्रयं पिंडुः स्वधानमः। तत्प्रपितामहाय रुद्ररूपाय
तत्प्रपितामहाय श्रादित्यरूपाय॥ गायत्र्या दत्तमक्षयमस्तु। यन्मे
माता प्रममादयच्च चाराननुव्रतां तन्मेरेतः पितृभ्यः दामाहुरन्यो

पपद्यतां पितृभ्यः स्वधायिभ्यः स्वधानमः पितृमहेभ्यः स्वधा
यिभ्यः स्वधानमः। प्रपितामहेभ्यः स्वधायिभ्यः स्वधानमः। इति विं
डशेषान्नं पितृमहादिपिंडे दद्यात्। अत्र पितरो यथा भागं मंदध्यां इत्यु
दहृत्या। अमी मंदंतु पितरः सौम्यासः इति पुनरपि यथावत्त्या। ये स
माना इति जयेत्। ये समानाः समनसः पितरो यमराज्ये। तेषां लोकः ५
स्वधानमो यस्तौ देवेषु कल्यतां। ये समानाः समनसो जीवा जीवेष्ु माम
काः। तेषां श्रीर्मयि कल्यतामस्मि लोके रातं समाः। उय वीति। पिंडशेषं किं
चिदन्नं गृहीत्वा। वीरमेधत्त पितर इत्याद्याय विसृजेत्। ततः श्रोत्रा
च म्यप्राचीना वीति। मार्जयंतं मम पितृमहा। मार्जयंतं प्रपितामहा।

मार्जयंतं पित॥ १

इति पिंडानामुपरि ति लो द कं द घा त् ॥ अस्मत् पितृ यथा गोत्र शर्मन
 व सुरुपं अं ध्वा पिता मह यथा नाम गोत्र रुद्र रूपं अं ध्वा प्र पिता मह य
 थानाम गोत्र आदि त्प रूपं अं ध्वा पिंडानामुपरि । एवं कुशेन द्यु तं ग
 ली त्वा पित्रा दि पिं डे अं ध्वा ज नं कुर्यात् ॥ एतानि वः पितरो वा सास्य तो नी
 न्यत्पितरो मायो षु पिता महो मायो षु नि विषि सं त नं कुपरि । यो षु प्र
 पिता महो मायो षु ॥ इति पिंडानामुपरि दशांश्चि त्वा द घा त् ॥ एवं ततः
 पितृ नून मस्येत् ॥ कुं न मो वः पितरो रसाय न मो वः पितरः शुष्मा
 य न मो वः पितरो जी वाय न मो वः पितरः स्व धा ये न मो वः पितरो
 मन्य वे न मो वः पितरो द्यो राय पितरो न मो वो य ए त स्मि नू लो
 के स्थ युष्मां से नु ये रिं लो के मां ते नु य ए त स्मि नू लो के स्थ य यं ते षां वे

सिद्धो भूयास्तये स्मिन् लोके हं ते वां वसिष्ठो भूया सं ॥ इति पितृ नूतन
 स्येत् ॥ गृहान्नः पितरो दत्ते तू धर्मि रीक्ष्य सद्यो वः पितरो देव्यदिश्यु
 यस्यापः कुर्जव हं तीर मृतं द्यु तं ययः कीला लं परि श्रु तं ॥ स्वधास्थ
 तर्पय तमे पितृ नू ॥ तृप्य त तृप्य त तृप्य त ॥ पिडु पात्रस्य जले न
 पिडान् प्रदक्षि तां परि षिं चेत् ॥ मनो न्वाहु वाम हे ना रा सं से न सो मे
 न पितृ तां च मन्म मिः ॥ श्रान य तु मनः पुनः क्वेद द्वाय जीव से
 ज्योक्क सूर्ये दृशे ॥ इति पठित्वा ॥ उ त्तिष्ठ त पितरः प्रे त शूरा य मस्य पं
 थाम नु चे ता पुरा तां ॥ धत्ता दस्मा सु द्र वि तां य च्च म द्रं प्र तो दू ता द्वा
 ग धां दे व ता सु ॥ श्रु ने न पिं डा धः कुशानू चा ल य नू ॥ प्रे त पितरः स्यो

मागंभीरैः पथिभिः पूर्वैः प्रधापितस्तु विदवां प्रपीतयमेनये स
धनमादं वदंति। इति पठित्वा उपवीति॥ प्रजापते नत्वं देता न्यन्यो
विश्वा जानानि पुरिता वभूव। यत्कामास्ते जुहुमः सन्नो अस्तु वयं स्याम
यत्तयोरयीणां। इत्यौ यासनाग्नि समीपं गत्वा यदंत रिधं पृथिवीमु
त द्यां यन्मातरं पितरं वा जिहिंसि मा अग्निर्मातस्मादेन सोऽगार्हपत्यः
प्रभुं चतुर्दुरितायानि च कृमकरो मामनेन सं इत्यग्निमुपस्थाप्या कि
लाजि वृद्धार्थं पिंडं पूजयन्महं करिष्ये इत्युपवीती सं कल्याणं ध्यायु
पचारैः पिंडं पूजां कृत्वा॥ पूर्वोक्तं एवं गुणा विशेवेता विशिष्टायां पु
ण्यतिथौ मया कृते पिंडदाने न्युनातिरिक्तं मध्विद्रमस्त्विति भवं तोब्रु

वंतु॥ कृतं पिंड दानं गता सदृशमस्तु॥ ततः प्रेतस्था नेतृं स्त्री जलं द
त्वा अमुक प्रेतस्य यद्वत्तं श्राद्धं तदध्यामुपतिष्ठतां॥ इति उक्त्वाः
विशिष्ट दक्षिणा दत्वा॥ अग्निं मय ता मिति विसर्जयेत्॥ सहैवा द
क्षिणा विसर्जयेत् भवं तोते॥ ततः अमुक गोत्रस्यामुक प्रेतस्य
पिंडं पित्रादि पिंडैः सह संयोजयिष्ये इति वृष्टः॥ संयोजयेति
द्विजैः प्रत्युक्ते मधुवाता इति ऋचेन कुशेन प्रेत पिंडं त्रिधा विभ
ज्यावपवत्रयं त्रिषु पिंडेषु योजयेत्॥ एभिर्मंत्रैः पूर्वोक्तैः॥ ये समानाः
समनसः पितरो यमराज्ये तेषां लोकः स्वधानमोयसो यसेषु कल्पतां॥
ये समानाः समनसो जीवा जीवेषु मामकाः॥ तेषां श्रीर्मयिकल्पताम
स्मिन् लोकेश तं समाः॥ संगच्छं संवदध्वं संवोमनां सिजानतां देवाः

ये स जाताः॥

भागं यथा पूर्वसंजाना ता उपासते। समानो मंत्रः समितिः समाना समा
ने मनः सह चित्तमेवं। समानं मंत्रमति मंत्रयं वः समाने न वो ह विषाजु
होमि॥ समानी वय्या कूतिः समानो हृदं यानि व॥ समानमसू वो मनो यथा
था वः सुसहसतिः॥ मधुवाता क्रता यते मधुधरं ति सिंधवः। माधीर्नः
संतो त्वोषधीः। मधुनक्तमुतो य सोमधुत्वा र्थिवं रजः। मधुद्यौरस्तुध
नः पिता। मधुमान्वो व नस्यति मधुमांश्च्यस्तु सूर्यः। माधीर्गोमवं
तु नः। अमुं केत्यादि० गोत्रं ततो अमुकगोत्रा मुकप्रेत अमुकगोत्रे
णामुकशर्मणा स्वपित्रा संसृज्य स्वा इति वदन् प्रेतपिंडुप्रथममा
गंतव्यं न पिंडे संयोज्य दधि मधुभ्यो मिश्री कुर्यात्। एवं मधुवाते
ति पठित्वा। अमुं केत्यादि० पितामहे न सह संसृज्य स्वा इति वदन्

प्रेतपिंड द्वितीय भागे प्रेतपितामहपिंडे संयोज्य दधिमधुभ्यो
मिश्रीकुर्यात्॥ एवमेवं वदन् प्रेतपिंड तृतीय भागे प्रेतप्रपिता
महपिंडे संयोजयेत्॥ दधिमधुभ्यां मिश्रीकुर्यात्॥ एवमेव मात्रा
दिसपिंडे पितामहादिपिंडत्रये संयोजयेत्॥ प्रतिपिंडं संयोजनं
येसमाना इत्यादीनां सर्वमंत्राणां आवृत्तिः॥ अत्र पिरोमादयध्वमि
त्यादिसर्वेषां वा वत्॥ द्वादशाहधारितं उत्तरीयं पिंडोपरि दद्या
त्॥ अथ वयवपिंडपाके स्थाली आचार्योपदेयः॥ एष वो नु गतये
तयितु संगमवापवान्॥ शुभं भवतु शेषाणां जायतां चिरजीवि
नः॥ इति मंत्रजयेत्॥ ततो विकरद्वयं दद्यात्॥ शिवायः संवित्या
दिसर्वेषां वा वत्॥ पिंडानुद्वासयिष्ये॥ उद्वासयन्तं प्रक्षिप्य॥ म

ध्मं पिंडं विसृज्य द्वौ पिंडौ यश्चाद्विसृज्येत् ॥ स्व सं सं शौध्य ॥ शंख
चक्रादिलिखित्वा ॥ स्वस्तीत्युक्ता दद्यात् ॥ शौभनं हविरिति व्रूयुः
ततो ब्राह्मणं हस्ते अक्षतो दकंदत्वा पितृ ब्राह्मणं हस्ते तिलो द
कंदत्वा ॥ ब्राह्मणं हस्ते पुत्र्य अक्षतानू दत्वा स्वयं मयि गृहीत्वा ॥ अ
मुकगोत्रं महामभिवा दयेत् ॥ देवता पितृ प्रसादेन अस्मत् गोत्रा
भि वर्द्धंतां इति ब्राह्मचरगोत्रं परि अक्षतानू क्षियेत् ॥ तेष्वि स्वस्ति ॥
वर्द्धंतां ॥ गोत्रं गोत्रस्यापि वृद्धिरस्मू ॥ देवता पितृ प्रसादो स्मू ॥ इत्य
क्षतो दद्युः ॥ काल काम संस्त का विश्वे देवा स्वस्तीति ॥ इति देव भोज
न पात्रे अक्षतानू क्षियेत् ॥ एतुं एव मस्मू ॥ सुप्रोक्षित मस्मू ॥
शिवाय नमः संतु ॥ शौभनस्य मस्मू ॥ अक्षतं चारि वं चास्मदीर्घं

मायुशांतिपुष्टिपुष्टिश्च॥ कालकामसंतकाविश्वेदेवानां अस्म
पितृसंपिंडीकरणाश्राद्धमथयामस्तु॥ इति विश्वेदेवब्राह्मणह
स्तैकुशाथतजलानिदद्यात्॥ वारद्वयं॥ अस्मत्पितृपितामहप्र
पितामहानां संपिंडीकरणोस्वस्ति॥ इति यात्रेति लान्निधियेत्॥
प्राचीनावीति॥ अस्मत्पितृः संपिंडीकरणाश्राद्धे पितृपितामहप्र ३८
पितामहानामथयामस्तु॥ अस्तुक्षयं॥ पितृपितामहप्रपिता
महाः स्वधांवाचयिष्ये॥ वाच्यतां॥ कुशसहितजलपात्रमादाय
दक्षिणाभिमुखः पाद्यमंडले जलधारां दद्यात्॥ ॐ ऋचे त्वारुचे
त्वाभासे त्वाज्योतिषे त्वा अमृदिदविश्वस्य भुवनस्य वाजिनमग्रे
वैश्वानरस्य च॥ संभ्यकुस्रवंति सरितो न धेना अतर्हदाम

जलवात्रं भूमौ न्युजं स्या पथे तूत्र युनः ३

आने
दिता
न

न
मंसापूयमानाः। घृतस्य धारा अग्निचाकरी मिहिरापयोरेतासो म
ध्ये अग्नेः। तस्मिन्सुपतो मधुकृत्कुलायी भजन्नासो मधुदेवताभ्यः।
तस्यासने हरयः सप्ततीरे स्वधा दुहा नाम मृतस्य धारो अस्मत्स
पिंडी करतो स्वधावाच्यतां। अस्तु स्वधा। स्वधा संपद्यतां। संपद्यतां
स्वधा। स्वादितं सुस्वादितं। सद्येन विश्वे देवाः प्रियंतां। इति विश्वदेवार्घ
पात्रद्वयं सजलं ब्राह्मणहस्ते दद्यात्॥ प्रियंतां विश्वे देवाः प्राचीनावीति
अस्मभ्यं सपिंडी करतो पितृपितामहप्रपितामहाः प्रियंतां। पितृ
तां वल्लभं यस्मात्तु हरं द्रोश्च शिवस्य च। रजतं पाहि नंस्तस्मादुःखसं
सारसागरान्॥ विश्वे देवस्याने उपविष्ट ब्राह्मणाभ्यां दक्षिणां दद्या

न।येतस्थानीयव्रांस्तानांयद्विगुणां दक्षिणां दद्यात्॥ पित्रादिस्थाने
 उंयविष्टेभ्योव्रांस्तोभ्यो दक्षिणां दद्यात्॥ कुशत्रयंगृहीत्वादक्षिणाः
 पांतुपांतुदक्षिणाः। वाजेवाजेवत्तवाजिनो नो धनेषु विप्रान्प्रमत्ता
 ऋतस्ताः। अस्य मध्यः पिवत्तमादयध्वं तृसायातयधिभिर्देवयानैः
 उत्तिष्ठ पितरः विश्वे देवैः सह। इति व्रांस्तानां वामभुजमूले देवव्रां
 स्तानां दक्षिणाभुजमूले कुशाग्रेणा देवानूय्य शीत॥ अथात्तं व्रांस्त
 ताहस्ते दत्वा॥ स्वयंगृहीत्वा सव्येन। धामने विश्वं भुवनमधि श्रिर्मत्तमं
 तः समुद्रे ह दंत रायुषि॥ अथामनी के समिधे यत्राहु तस्तमस्याम
 मधुमंतं तमुर्मिन्॥ इति कूर्चग्रंथि विच्य मंडले क्षिपेत्। नीवीं वि

३२

मुच्यन्ते॥ अनेन प्रदक्षिणां कुर्यात्॥ आमा वाजस्य सवोजघ
म्या देवैर्मेघा वा यथिवी विश्वशंभूः॥ आमां तां पितरां मातरा
वा मासोमो मृतवायं गम्यात्तु दाता रो नो भिवर्द्धतां॥ देवाः संतति
रेव नः॥ श्रद्धा च नो मा व्यगमद्गुधेयं च नो स॥ अन्नं च वै नो बहु
भवेत्॥ अतिथेऽलभे महि॥ याचितारः श्वनः संतु मा च याचि
मकं च॥ ततो ब्राह्मणान् वक्ष्यमानमंत्रान् पठेयुः॥ यथा॥ दातानो
वर्धतां॥ इत्यादि॥ अत्र शेषं किं क्रियतां इति पृष्टः॥ इत्थे सहभुज्यतां
इति ब्रूयुः॥ उभौ गूदगग्रेषु कुशेषु स्थित्वा॥ स्वादुशंसदः पितरो वयो
धाः कृष्टे श्रितः शक्तीवंतो गभीराः चित्रसेना इषु वलाश्च मध्राः स
तो वीरा उरवो ब्राह्मणसाहाः॥ ब्राह्मणाः सः पितरः सोभ्यासः शिवे नो द्या

वायुविवीचनेहसा। यथा नः पातुदुरितादृतावधोरका माकिर्नो
 अथशः सशशत॥ सुवर्णवसेमृगोऽस्य दंतो गोभिः सन्नद्राय
 तनियसूता। यत्रानरः संचविचद्रवंति तत्रास्मभ्यमिषवः शर्म
 यंसन्॥ इतिब्रामताहसेषु पादेषु अक्षतान्धिषेत॥ इहेवस्तमा
 व्योषं विश्वमार्युव्यश्रुतं॥ क्रीडंतौ पुत्रैर्नृपभिः मोदमानौ स्वेष्ट
 हे॥ आयुः प्रजाधनं विद्या स्वर्गमोक्षसुखानि चाप्रयच्छंतितथा
 राज्ञ्यपितृणां श्राद्धं तर्पिता। सत्यायता आशिषः संतु॥ गोत्रं गो
 त्रस्यामिवद्विरस्तु। पितृणां प्रसादोस्तु॥ अथमे सफलं जन्म भव
 त्पादा ज्वंदनात्॥ अथमेवंशजाः सर्वे भवतो नृग्रहादिभ्यः॥ य
 त्रशाकादिदानेनैकैश्चित्ताययमीदृशाः तत्तुल्यैश्च जातं त्रिंशे

पु विस्म त्वा धं तु म ह्य ॥ वसिष्ठ वाम देव स दृशाः ब्राह्मणाः ॥ पूर्वोक्त
एवं गुण विशेषा विशिष्टा यं पुण्यतिथौ अस्मत्पित्रोः स पिंडी
करणी श्राद्धे पच्यु नं अतिरिक्तं तत्सर्वं ब्राह्मणा नां वचनात् श्रीवि
ष्णोः प्रसादात् तत्सर्वं परित्यज्य मसू ॥ न्यूनातिरिक्तं मच्छिद्रमस्मि
ति भवं तो ब्रुवंतु ॥ अच्छिद्रमसू ॥ प्रसादात् कुर्वतां कर्म प्रच्यवेता ध
रेषु यत् ॥ स्मरणा देव तद्विष्णोः संपूर्णस्यादिति श्रुतिः ॥ विष्णुः ॥ यस्मै
स्यस्मत्पितृ च नामोत्पातवोजतकयादिषु न्युनं संपूर्णं न ता
या तु सद्यो वंदे देव च्युतां ॥ मंत्रहीनं क्रियाहीनं भक्तिहीनं जनार्द
नः ॥ यत्कृतं तु मया देव परित्यज्य मसू मे ॥ ब्राह्मणो भ्यः स्ता वूलं

दत्ता॥ कया नश्चि त्रेत्यादि॥ गयामागतश्राद्धफलमस्तु॥ वसि
 ष्ठासः पितृवाचमक्रत देवांशीडानामृषिमत्स्वस्तये। प्रीता इव
 तातयः कामवेत्यास्मे देवाश्च वधून्तावसु। देवान् वसिष्ठोऽयमृ
 तान् भवंत्येये विश्वामुवना विप्रदस्तु ते नो रासं ता गुरुगायम
 घद्युयं पातः स्वस्तिभिः सदानः इदं पितृभ्यो नमो स्त्वद्यये न नमस्तु ४९
 रवती मंततः। संशतितस्मादंतदः पितृभ्यो नमस्क्रियते तदा हुवं
 हावं पितृव्याः सैंशं सेतू॥ ३॥ अथ व्या हावा इति। व्या हावमेव शंसेति सं
 स्थितं वै पितृयतस्य साध्वसंस्थितं वा सपितृयतं संस्थापयति
 यो व्या हावं शंसति तस्मात्तू व्या हावमेव शंस्तव्या। आसीमा तमनु

४९

व्या १